

ROSA BERTRAM

De magie van reizen

Over avontuur en de weg
naar het vrije leven

ten have

De magie van reizen

Over avontuur en de weg naar het vrije leven

Rosa Bertram

th ten have

Waarom dit boek?

In het online magazine *BEDROCK* – dat gaat over een bewuste en gezonde levensstijl en waarvan ik vierenhalf jaar hoofdredacteur was – schreef ik in 2019 uit de grond van mijn hart een column. Dit betreffende stuk, of eigenlijk deze kijk op de invulling van het leven, werd uiteindelijk de aanleiding voor dit boek.

Er is meer in het leven dan alleen studeren of werken

Al sinds we piepjong zijn, leren we de dingen te doen zoals ze ‘horen’. Dat begint op de basisschool, waar je vanaf 4-jarige leeftijd braaf met je bips op een stoel zit te luisteren naar de juf. Niet veel later doe je dat op de middelbare school, tijdens je studie en dat gaat vaak de rest van ons leven zo verder, als het ‘echte’ leven is begonnen. Hoogste tijd om deze loopbaan eens onder de loep te nemen, als je het mij vraagt.

Ik geloof dat er meer is in het leven dan alleen studeren of werken en jezelf bewijzen.

Leven zoals het 'hoort'

Laten we vooropstellen dat we blij mogen zijn met het Nederlandse onderwijs en dat we überhaupt naar school kunnen en mogen. In veel landen is dat namelijk niet het geval (wat niet wil zeggen dat we ons schoolsysteem niet een stuk beter zouden kunnen indelen, zoals ze dat al in Scandinavië doen).

Het onderwijs helpt je bij het ontwikkelen van algemene kennis, je leert er vriendjes en vriendinnetjes maken, wordt misschien wel voor het eerst verliefd en bovenal: je wordt er langzaam klaargestoomd voor het grotemensenleven. Een leven waarin je doorgaans acht uur per dag, vijf dagen in de week werkt (grote kans dat dat achter een computer is) om je huur, eten en vakanties te kunnen betalen. Maar dat is niet alles. Het is niet zo dat de meesten van ons vrolijk naar het werk fietsen (als je geluk hebt en niet anderhalf uur in de trein of auto hoeft te zitten) en aan het einde van de dag weer naar huis gaan en de boel de boel laten.

Je bent wat je doet

Nee, we willen een baan die bij ons past en iets over ons zegt. Wat misschien ook wel klopt in een tijd waarin een baan allang niet alleen meer een manier is om geld te verdienen en de carrièremogelijkheden eindeloos zijn. We werken keihard om het meest uit onszelf te halen, anders kom je immers nergens, leerden we maar al te vaak op school en misschien ook thuis.

Het resultaat? We willen het beter doen dan collega's, we willen aan onze leidinggevende laten zien dat we het goed doen – misschien wel de beste zijn –, we willen misschien wel een eigen bedrijf hebben voor ons dertigste, willen onze ouders trots maken of de leraren laten zien dat we het heus wél kunnen. Met als gevolg dat we onze identiteit koppelen aan onze baan of studie. Aan externe factoren dus. En daarin zit een groot gevaar.

De beste zijn

Je maakt je voldoening en geluk op die manier afhankelijk van externe factoren. Van wat anderen van jou vinden. Maar vergeten we in de hardwerkende cultuur die heerst in Nederland niet een beetje te leven? Blij te zijn met wat je hebt en dat je niet in alles de beste kunt of hoeft te zijn? Dat je gezond bent, in een welvarend land woont, na werk lekker naar het strand kunt gaan en praatjes kunt maken met (vreemde) mensen die niet over werk of status gaan?

In de eerste jaren dat ik in het buitenland woonde, viel het me direct op: 'ze zijn hier helemaal niet zo met werk bezig als thuis', dacht ik. Werk je op je dertigste in een koffiezaakje? Niemand die er raar van opkijkt. Heb je het met Australiërs over je werk, dan vragen ze of je het naar je zin hebt, genoeg uren kunt maken en *that's it*. In smalltalk-gesprekken wordt er niet meteen gevraagd: wie ben je en wat doe je (wat hier nog weleens het geval is).

Een verademing

Het was een verademing voor mij. Dat het leven niet alleen gaat om wat je kunt en hoe goed je alles wel niet doet. Dat het gaat om jou, de dingen doen die je blij maken en dat je niet steeds een bepaalde drang voelt om je te moeten bewijzen. Dat het oké is wie je bent en dat die ontdekkingstocht er mag zijn. Zonder scheve gezichten te krijgen van je omgeving. Met hard werken is natuurlijk niets mis. Leren is immers leuk en handig; je verbreedt er je kennis mee en ons brein wordt gelukkig wanneer het nieuwe informatie binnenkrijgt. Maar leren hoeft heus niet per se door nóg een studie, cursus of master te doen. Of om de beste baan te krijgen binnen het bedrijf waar je werkt en daarna een nog betere baan bij een nóg beter bedrijf.

Wie ben jij zonder je status?

Leren zit 'm ook in *people skills*, je kunnen inleven in andere mensen, je interesseren in iemand die je niet kent. Kijk jij weleens op terwijl je over straat loopt en lach je naar degene die jou tegemoet loopt? Kijk je weleens naar de mensen die naast je staan bij het stoplicht of bij de tramhalte? Leren is ook uit je comfortzone durven stappen, je fouten durven toegeven en ervan leren, niet te streng zijn voor jezelf, iets voor een ander willen doen en soms eens stilstaan bij het leven. Jouw leven.

Misschien vind je de grootste levenslessen wel wanneer je níét in je veilige omgeving bent waarin je precies doet wat er van je verwacht wordt. Maar wanneer je al die dingen wegneemt: in een ander land, zonder vrienden, baan of status. Wat blijft er dan nog van je over? Wie ben jij als je helemaal opnieuw moet beginnen?

Hoe zou jij je leven dan invullen? Hoe gedraag jij je dan naar anderen? In een land waar status, banen, salaris en werkervaring minder hoog in het vaandel staan?

De trein raast door

Voor je het in de gaten hebt staat je agenda van maandag tot zondag vol werk, sporten, etentjes, dates, koffietjes en weekendjes weg. Allemaal heel leuk, maar voor je het weet ben je drie, vier of misschien wel vijf jaar verder. En dan? Word jij écht gelukkig van de dingen waarmee jij je tijd invult? Of doe je het vooral omdat de mensen om je heen dat nu eenmaal ook zo doen?

Neem jij weleens pauze om even te reflecteren op waar jij staat in je leven? Of je gelukkig bent met de mensen om je heen en of je de keuzes maakt omdat jij het wilt en dit jou brengt naar waar jij graag heen wilt (want: zingeving)? Of leef je misschien meer op de automatische piloot en weet je eigenlijk helemaal niet wat en vooral waarom je de dingen doet zoals je ze doet? Word jij blij van de dingen die jij doet?

Heb je het gevoel dat jij hiermee in de knoop zit? Schrijf dan voor jezelf eens een aantal kernwaarden op die bij jou passen. Welke dingen vind jij belangrijk in het leven? Is het vertrouwen, geluk, vriendschap, vrijheid, liefde, delen et cetera?

Ga na of deze kernwaarden passen bij alle facetten in jouw leven. Bij de mensen om je heen, de dingen die je doet en waar je wel of geen tijd voor maakt. Heb je de omgeving (baan, huis, mensen) om je heen die jou gelukkig maakt? Zo ja, geweldig! Lekker doorgaan. Maar het kan ook zomaar zo zijn dat je misschien meer tijd besteedt

aan de dingen die jou niet helpen om gelukkig te worden, maar vooral passen in het beeld dat we hebben van 'hoe het hoort' of omdat het nu eenmaal zo is gelopen.

Zijn er kleine veranderingen mogelijk waardoor de dingen die je doet beter passen bij waar jij een glimlach van op je gezicht krijgt? Ga eens na welke dingen je echt nog eens zou willen leren. Misschien is het nú tijd om daar eens over na te denken. Laat jij het leven aan het toeval over of neem jij het heft (lees: jouw geluk) in eigen handen?

De echte wereld

Mij wordt weleens gevraagd waarom ik reis. Of ik niet wegloop van de echte wereld. Misschien heb jij je dat ook weleens afgevraagd als er weer eentje zijn backpack pakte, en soms spookt het vraagstuk ook door mijn hoofd. Alleen, wat is de 'echte' wereld eigenlijk? Is dat het grootste deel van de week binnen zitten om je eigen hypotheek of die van een ander af te betalen? Is het echte leven keihard werken tot je pensioen om er na écht te genieten van je vrijheid? Of kun je er ook anders naar kijken? Zijn er meer manieren om je leven in te vullen? De wereldbekende filosoof Alan Watts schreef er meerdere prachtige speeches over, zoals 'Life is not a journey'. Dit is een deel van zijn speech:

Life is not a journey

'Look at these people who live to retire,' zegt Alan Watts. 'They put those savings away. And then, when they're 65, they don't have any energy left. They're more or less impotent. And they go and rot in an old people's senior citizen's community. Because we've simply cheated ourselves the whole way down the line. We thought of life by analogy with a journey.

*With a pilgrimage, which had a serious purpose at the end. And the thing was to get that end. Success, or whatever it is, or maybe heaven after your death. But we missed the point the whole way along. It was a musical thing and you were supposed to sing or to dance, while the music was being played.*¹

Daarom wil ik je vragen om jezelf uit te dagen. Hoe wil jij je leven invullen? Waar word jij nu écht gelukkig van? Reizen is een leerzame en uiterst effectieve manier om daarachter te komen.

Het voorrecht om te reizen

Allereerst wil ik graag duidelijk maken dat reizen een enorm voorrecht. Niet iedereen kan zich dat veroorloven of daar überhaupt aan denken. Op plekken waar honger heerst (soms ook in Nederland) en er niet wordt voldaan aan de eerste en meest belangrijke basisbehoeften is reizen logischerwijs niet aan de orde. Het feit dat sommige mensen ervoor kunnen kiezen om een paar weken, maanden of zelfs jaren te reizen (al dan niet werkend onderweg) is daarmee bij uitstek een privilege. Het is belangrijk je van dat voorrecht bewust te zijn.

Alleen vraag ik me weleens af of wie het voorrecht heeft om te kunnen reizen, zich ook bewust is van de kansen en mogelijkheden die er eigenlijk zijn. Als je opgroeit op een plek waar het vanzelfsprekend is dat je naar school kunt gaan, een opleiding kunt volgen, een baan kunt vinden, waar je veilig bent en altijd kunt terugvallen op een sociaal vangnet of de overheid, realiseer je je dan ook dat je eigenlijk de luxe en vrijheid hebt om te doen wat je wilt?

Onbegrip over reizen

Wanneer het over reizen gaat, heb je vaak ‘degenen die reizen’ (en hun hand niet omdraaien voor een verre trip naar het buitenland) en ‘degenen die niet reizen’ (en het vertier liever dichterbij huis zoeken). Praat je over dat je wilt gaan reizen of op reis bent geweest, dan krijg je vaak een enthousiast antwoord en oprechte vragen vanuit nieuwsgierigheid óf je gesprekspartner snapt duidelijk niet wat jij met je leven uitvreet.

Andersom geldt dat soms ook. Een beetje reisfanaat snapt doorgaans niet waarom je niet zou reizen. Waarom thuisblijven als je ook de wijde wereld kunt ontdekken? Nieuwe culturen leren kennen, wilde natuur bewonderen, nieuwe vrienden maken en nieuwe gerechten proeven: dat klinkt geweldig, toch? Thuisblijvers denken wellicht: waarom zou je er zo ver op uit trekken, lang in het vliegtuig zitten naar een plek waar je niets of niemand kent, de taal niet spreekt, in een totaál andere cultuur en een stuk oncomfortabeler leven dan thuis of in de buurt daarvan? Of: ik wil wel reizen, maar ik heb verplichtingen thuis. Een baan. Relatie. Huis. Dieren. Familie. *You name it.*

Voor allebei valt natuurlijk wat te zeggen en er bestaat niet zoiets als goed of fout. Iedereen is helemaal vrij om het leven precies zo in te delen als hij zelf wil, en gelukkig maar. Toch valt me iets op, als millennial pur sang met een drive om te creëren en van nature niet supergoed in stilzitten (vraag me niet hoe lang het schrijven van dit boek heeft geduurd), maar ook met een grote liefde voor de natuur en het rustige, juist simpele leven.

Reizen is steeds minder vreemd en wordt meer geaccepteerd. Waar het vroeger ronduit niet goed stond om ‘een gat in je cv te hebben’, wordt er bij veel bedrijven niet meer raar opgekeken van zo’n jaar op ontdekkingsstocht gaan. Sterker

nog, dat je hebt gereisd, kan laten zien dat je tijd voor jezelf hebt genomen voor je ontwikkeling en dat je delen van de wereld hebt gezien. Het kan juist in je voordeel werken. En toch, ondanks dat het steeds geaccepteerder is om voor, tijdens of na je studie of tijdens een sabbatical een maand, halfjaar, jaar of soms wel paar jaar te reizen of te wonen in het buitenland, bestaat er tegelijkertijd ook nog veel onbegrip over reizen.

‘Daar gáát er weer eentje, hoor, zichzelf zoeken op een berg in India.’ ‘Die loopt sowieso weg van zijn problemen.’ ‘Die leeft niet in de realiteit.’ Of ‘Reizen? Ik kan alles toch ook gewoon via Google Maps zien?’ (Dat laatste zei mijn vader ooit).

Ongetwijfeld heeft elke reiziger zich wel een keer moeten verantwoorden. Tijdens een kringverjaardag bij een oom, tante, vage buurvrouw, maar misschien ook bij ouders of goede vrienden, en moest je vragen beantwoorden als ‘Maar moet je dan niet werken/studeren/iets opbouwen/een huis kopen/familie zien/een relatie vinden/een gezin stichten/een vaste baan hebben/geld sparen?’

Hoewel die vragen begrijpelijk zijn, is het soms ook een beetje frustrerend. Ik ben juist zo blij dat ik voor mijn eigen pad durf te kiezen en mijn geluk niet per se samenhangt met het hebben van een koophuis, een partner (want alleen dán zou je gelukkig kunnen zijn) of een glansrijke carrière. Geluk gaat volgens mij om zingeving ervaren, en dat kan op allerlei manieren, waaronder nieuwe dingen leren en jezelf blijven ontwikkelen.

Ik weet nog goed hoe ik nog niet eens thuis was van mijn eerste grote reis en een familielid me al vertelde dat het nu toch echt tijd werd om mijn eigen boontjes te gaan doppen en ik maar snel een baan moest gaan zoeken nu ik terug was. Ik voelde me niet serieus genomen, terwijl ik toch echt al die ja-

ren op reis ook werkte, een leven opbouwde op verschillende plekken, ontelbaar veel nieuwe dingen leerde en levenservaring opdeed die ik door thuis te blijven nooit had kunnen leren en opdoen.

Waarom wordt er toch altijd zo lacherig gedaan over reizen? Er gebeurt namelijk welzeker iets tijdens zo'n reis. Niet per se dat je jezelf vindt op die berg in India, maar dat het iets in je losmaakt, is zeker.

Het is een interessant fenomeen dat reizen voor de een zo logisch en levensveranderend is, terwijl een ander er niks van wil weten.

Natuurlijk is dat ook weer niet zo heel gek. Los van het feit dat we met ruim zeven miljard mensen op deze aarde leven, is het misschien ook gewoon niet zo duidelijk wat een reis inhoudt, met welke intentie iemand vertrekt, wat je zoal doet als je eenmaal bent vertrokken, wat reizen een mens kan brengen (zowel op psychologisch, sociologisch als maatschappelijk gebied) en met welke inzichten, zingeving en invloed op jezelf en je omgeving het gepaard kan gaan.

Reizen is dan ook geen vaststaand iets. Het is fluïde. Een reis kan van alles zijn, van alles betekenen en van alles losmaken. Of misschien helemaal niet. Dat laatste kan natuurlijk net zo goed. Eigenlijk kun je je vinger niet precies leggen op wat reizen is. Het woordenboek stelt het zo:

reis (de; v(m); meervoud: reizen)

- 1 het trekken van een plaats naar een andere; ≈ tocht:** op reis gaan; enkele reis geen retour; een reis maken ≈ reizen (reisde, heeft, is gereisd)

Reizen betekent dus dat je van de ene plek trekt naar de andere. Tot zover was je ongetwijfeld al op de hoogte, maar meer invulling van het begrip geeft het woordenboek niet. Het is dus niet zo gek dat iemand die nog nooit heeft gereisd er iets van vindt als je (wéér) op reis gaat. Het thuisfront ziet immers vooral foto's van de lang-leve-de-vrijheid-mentaliteit, blauwe zeeën, palmbomen, groene bergen en kokosnoten. En tja, mensen vinden ook gewoon altijd iets van alles. Die fijne (al dan niet gefilterde) plaatjes zijn er natuurlijk ook, maar er is meer. Reizen doet namelijk wel degelijk iets met je.

Dat ongrijpbare, tot-nog-toe onduidelijke (maar niet na het lezen dit boek!) is denk ik precies de reden waarom er een taboe heerst op reizen en er weleens gedacht wordt dat reizen voornamelijk voor een bepaald type mens is. 'De reiziger.'

'De reiziger'

Het type dat ooit in het reizen is gerold en nu eenmaal zo leeft, zulke mensen kent, voor dit leven heeft gekozen en bij wie er vanzelf buitenlandse avonturen op het pad komen (hoorde ik laatst nog). De avonturier die alles achter zich laat. Die geen carrière verlangt. Alles opgeeft (voor wat, eigenlijk?). Een quarterlifecrisis heeft. Of een midlifecrisis, natuurlijk. Vooral op zoek is naar iets. Op zoek naar zichzelf. Zichzelf (weer) wil vinden. Waarschijnlijk op die berg in India. Of op een retraite in Bali. Die een beetje egoïstisch is. Lost. Niet tevreden is met de dingen die er wél zijn. Een waaghals. Iemand bij wie alles voor de wind lijkt te gaan, als je de foto's mag geloven. Bij wie keuzes makkelijk gemaakt worden. Iemand die makkelijk nieuwe vrienden maakt. Die alleen zijn niet erg vindt. Extravert is. Iemand bij wie dat gewoon past. En dan zijn er dus ook mensen bij wie dat niet past of voor wie wereldreizen misschien niet zijn weggelegd.

Dat kan allemaal het geval zijn, maar dat hoeft zeker niet per definitie zo te zijn. Reizen is niet alleen voor een bepaald type mens. Ik geloof dat reizen voor iedereen is. Tenminste, iedereen die bevoorrecht is om te kunnen reizen (dat altijd vooropgesteld). En dat je veel geld moet hebben om te reizen? Dat valt reuze mee, en daar lees je meer over in hoofdstuk 4 ‘Het loslaten van materie’.

Ik wil wel, maar...

Niet iedereen kijkt op die manier naar reizigers, natuurlijk (en gelukkig!). Hoe vaak ik wel niet hoor: ‘Wat leuk dat je zoveel reist/dat je in je auto woont/naar het buitenland verhuist/zoveel buiten bent/zo leeft’ en ‘Dat zou ik eigenlijk wel willen’. En na die laatste opmerking is er altijd een maar. Vaak is de behoefte om te reizen en andere plekken te zien er heus wel, maar er is altijd wel een reden om het uiteindelijk niet te doen en toch te kiezen voor veiligheid en zekerheid (terwijl het een het ander niet hoeft uit te sluiten, maar ook daar zal ik later op terugkomen). Intussen blijft dat gevoel van willen reizen aanhouden. Soms wordt het idee van reizen dan even uit het oog verloren in de waan van het drukke leven, maar elke keer als er weer een confrontatie is met iemand die enthousiast terugkomt van een reis, borrelt die nieuwsgierigheid om te reizen weer op. En dan begint meestal diezelfde loop weer die eindigt met de bekende ‘maar’. Dan denk ik: maar jij kunt het ook!

Die ‘maar’ is er evengoed voor degenen die eropuit trekken, die vinden dat net zo goed spannend. Die hebben vaak ook familie of vrienden met een mening en hebben net zo goed geld nodig. Je kunt het uiteindelijk zo ingewikkeld maken als je zelf wilt: als je het heel pragmatisch bekijkt, is reizen niets meer of minder dan in de trein, bus, auto of het vlieg-

tuig stappen en het gewoon gaan doen. Dat kan iedereen die in de positie is om een ticket te kopen. Het is natuurlijk niet zo dat enkel een bepaald type mens tickets naar exotische oorden zou kunnen bemachtigen. Dat alleen die mensen de weg kennen naar *travelers land*. Jij kunt het, je buurman kan het, bijna iedereen kan in principe reizen.

Dat is natuurlijk wel wat makkelijker gezegd dan gedaan. Daarnaast heeft de een er gewoon meer behoefte aan dan de ander. Ook maakt de een zo'n keuze van nature nu eenmaal makkelijker dan de ander. Waarom?

De kans is groot dat wanneer je ervoor kiest om niet te reizen terwijl je dat wel zou willen, je prioriteit niet is om je op die manier te ontwikkelen, te ontdekken en voor jezelf te kiezen. Als je écht graag wilt reizen, je omgeving even wilt loslaten, jezelf wilt (her)ontdekken en nieuwe plekken wilt zien, dan zul je daar een prioriteit van moeten maken. Het (hoge) inkomen, de vaste lasten en verwachtingen van je omgeving zakken daarmee vanzelf op de prioriteitenladder.

Hoe oud je ook bent, welke achtergrond je ook hebt, iedereen kan het wanneer er aan je basisbehoeften is voldaan (daarover meer in het volgende hoofdstuk). En hoe! We zijn alleen zo gewend geraakt om hetzelfde te doen als wat er om ons heen gebeurt, dat er vaak maar weinig ruimte is voor een andere invulling. Maar waarom kun je niet meerdere dingen tegelijk doen of verschillende types tegelijk zijn? Waarom zou je kiezen voor één soort bestaan als je er eigenlijk naar verlangt om meerdere kanten van jezelf (en in dit geval: de wereld) te ontdekken? Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Een carrière kan samengaan met een reis. Een liefdesrelatie kan samengaan met een reis. Zelfs ouderschap kan samengaan met de wereld ontdekken. Alleen zul je los moeten komen van

je oude denken, je veilige comfortzone en het hokjesdenken om het ook echt zo te kunnen zien en te ervaren.

Jij bepaalt zelf hoe jouw leven eruitziet, alleen vergeten we dat soms. Bijna alles kan, als je het maar graag genoeg wilt. En soms is het zo simpel als een boot-, trein- of busticket kopen. Erik Scherder, professor neuropsychologie, ziet wel vaker bij dertigers dat ze moeite hebben de bekende comfortzone te verlaten. Voor KNHM Foundation schrijft hij:

‘Wat je vaak ziet is dat mensen op een gegeven moment vaak denken: ach, het is wel goed zo. Dat is niet typisch iets wat bij ouderen gebeurt trouwens, je ziet het ook bij dertigers. Die hebben een leuke baan, een mooi koophuis en die komen vervolgens niet meer uit hun comfortzone vandaan.’²

En dat is gevaarlijk, want dat maakt een prima leven eigenlijk de dwarsboom voor een geweldig leven.

De volgende uitspraak van een Colombiaanse sjamaan slaat wat dat betreft de spijker op zijn kop:

*Westerse mensen leven in een gouden kooi. De deur staat open,
maar dat ze vrij zijn om te gaan, zijn ze helaas vergeten.*

De meeste mensen uit westerse landen hebben alle vrijheid van de wereld, alleen realiseren we ons dat soms niet helemaal. Wellicht kunnen het loslaten van het traditionele concept over je week (en eigenlijk je hele leven) inrichten en het openstaan voor andere manieren van leven, je zomaar heel veel brengen. Want reizen is veel meer dan alleen een lange vakantie. Dat zul je in dit boek lezen. Ga je mee op reis?

Rosa Bertram is schrijver en was eerder hoofdredacteur van BEDROCK, een online magazine voor een bewuste en gezonde levensstijl, waar zij onder andere de podcast BEDROCK Talks voor maakte. *De magie van reizen* is haar eerste boek.

th ten have

‘Dit boek neemt je mee op reis, van begin tot einde. Door nieuwe culturen, onge-repte natuur en moeilijke momenten. We zien de wereld door een andere bril, gaan op ontdekkingsstocht door onszelf en komen thuis. We ontdekken de magie van het reizen.’

Schrijver en avonturier Rosa Bertram gelooft dat we als mens niet gemaakt zijn om de hele dag tussen vier muren te leven. Reizen is een perfecte manier om jezelf uit te dagen en het leven onder de loep te nemen. Hoog tijd om eropuit te trekken!

Rosa onderzoekt wat reizen met ons doet en sprak met psychologen, filosofen en wetenschappers. Daarnaast deelt ze haar eigen avonturen en verhalen van andere reizigers. Dit boek – dat is opgebouwd als heuse reis: van vertrek tot thuiskomst – is dé leestip voor iedere reiziger en voor iedereen die het leven vrijer wil inrichten.

9 789025 909406

www.uitgeverijtenhave.nl